

Obsah

Poděkování	17
Předmluva	19
O autorce	22
Úvod	25

1 Sociální porozumění a spolupráce

Začínáme: Období po narození a první měsíc života	33
Rodiče: Intuitivní rodičovství	33
Malé dítě: Sociální mozek	34
Novorozenecké napodobování a zrcadlové neurony	35
Sociální interakce v prvním měsíci života	36
Posun v druhém měsíci: Rozkvět základního vztahování	38
Role rodiče	38
Různé druhy interakce a jiná raná „vytváření významu“	43
Vzrůstající sociální citlivost malého dítěte	45
Čtvrtý a pátý měsíc: Přejít do okolního světa a vztahování založené na tématech	47
Přejít od vztahování založeného na tématech ke vztahování založenému na propojenosti s jinými lidmi (devátý měsíc)	48
Vývoj vztahování založeného na propojenosti malých dětí	52
s jinými lidmi 1: Implicitní porozumění	52
Vývoj vztahování založeného na propojenosti s jinými lidmi 2: Role sociální interakce	55
<i>Podpora sdíleného zájmu</i>	55
<i>Koordinace činností</i>	57
<i>Sociální interakce s třemi a více osobami</i>	58
<i>Dítě se zapojuje do dění při sociální interakci</i>	59

Druhý rok života: Rozvoj „ptačí perspektivy“ a kooperační vztahování	62
Známky rozvoje „ptačí perspektivy“ a schopnost kooperačního vztahování	63
Škádlení	63
Šízení	65
Poznávání sebe sama v zrcadle	72
Oddělování „proč“ a „co“ a chápání smyslu	74
Chápání kontrastujících perspektiv	76
Role sociálních interakcí	80
Předstíraná hra a konflikty	81
Konverzace	84
Příležitosti pro spolupráci	84
Shrnutí kapitoly 1	89

2 Citová vazba

Podstata citové vazby u malých dětí	92
Znaky citové vazby	94
Různé typy citové vazby	98
Bezpečnost citové vazby	99
Nejistá citová vazba	104
Vyhýbavá nejistá vazba	104
Ambivalentně-rezistentní nejistá vazba	105
Dezorganizovaná vazba	105
Pocit bezpečí dítěte a role rodičů	106
Důležitost citlivé vnímavosti k dítěti	106
Důležitost uvažování o zážitku dítěte	114
Styly výchovy spojené s jednotlivými vzorci nejisté citové vazby	120
Role povahy dítěte	121
Co ovlivňuje schopnost rodičů poskytovat citlivou péči?	121
Zázemí	121
Povaha rodiče	122
Vzorci citové vazby u rodičů	122
Obecná schopnost přizpůsobení rodiče	123

Raná citová vazba a dlouhodobý vývoj	124
Raná citová vazba a pozdější sociální vztahy	124
Raná citová vazba a pozdější problémy s chováním	125
Vliv prostředí a výchovy	125
Pomoc rodičům	126
Malé děti a výchova mimo rodinu: Péče v jeslích a její dopad	126
Přizpůsobení jeslím	127
Jak podpořit dítě v jeslích: Seznámení s prostředím	127
Adaptace na jesle: Domácí podpora	142
Vztahy dětí k opatrovníkům	143
Vztahy dětí mezi sebou	148
Vliv pobytu v jeslích na vývoj dětí	150
Citová vazba malých dětí k objektům	151
Shrnutí kapitoly 2	153

3 Seberegulace a kontrola

Základy seberegulace u malých dětí	155
Rodičovská podpora základní schopnosti seberegulace malých dětí	156
<i>Raná péče</i>	156
<i>Způsoby kontaktu tváří v tvář</i>	157
„Nehybný obličej“	157
Normální kontakt tváří v tvář	159
<i>Fyzická hra</i>	162
<i>Předstíraný zápas</i>	166
Vývoj záměrné sebekontroly malých dětí	170
Jak mohou rodiče podporovat vývoj záměrné sebekontroly dítěte	174
<i>Podpora rané soustředěné pozornosti dítěte a schopnosti předvídat události</i>	174
<i>Regulace odpovědí pomocí sociálního uvědomění a „odkazování“</i>	176
<i>Podpora příjemné společné hry a spolupráce</i>	181
<i>Logické uvažování a mluvení</i>	185

Seberegulace malých dětí při usínání	187
Faktory, jež mohou způsobovat obtíže při seberegulaci malých dětí	193
Obtíže při výchově	193
<i>Odtahitý vzorec chování</i>	<i>193</i>
<i>Vtíravý vzorec chování</i>	<i>193</i>
<i>Úzkostný, přehnaně ochraňující vzorec chování</i>	<i>193</i>
Individuální rozdíly a potenciálně zranitelné malé děti	194
Jak se vypořádat s obtížným chováním malých dětí	196
„Externalizace“ problémů (agresivní/vzteklé či vzdorovité chování)	196
„Internalizace“ problémů (všeobecná bázlivost a přehnaná plachost)	200
Shrnutí kapitoly 3	200

4 Kognitivní vývoj

Vyvíjející se mozek	203
Účinky zkušeností	204
Stavební kameny kognitivního vývoje	206
Vlastní aktivita malého dítěte a schopnost rozpoznávání	206
Jak činnost podporuje kognitivní vývoj dítěte	207
<i>Získávání kontroly</i>	<i>207</i>
<i>Chápání fyzického světa</i>	<i>212</i>
<i>Pochopení jednání ostatních</i>	<i>216</i>
Role sociálních vztahů 1: Přínos dítěte	216
První kontakty s jinými lidmi	216
Sdělování zájmů a záměrů	217
Napodobování ostatních	217
<i>Rané napodobování</i>	<i>218</i>
<i>Vývoj napodobování</i>	<i>218</i>
<i>Využití napodobování u malých dětí</i>	<i>224</i>
Role sociálních vztahů 2: Přínos rodiče	225
Intuitivní vnímavost k dítěti	225
Intuitivní vnímavost k dětem při raných interakcích	227

Intuitivní vnímavost u dětí starších tří měsíců	228
Facilitace	231
Strukturovaná rodičovská podpora	232
Hlasová a slovní podpora	238
Využití jiných zdrojů 1: Sledování televize	245
Využití jiných zdrojů 2: Prohlížení obrázkových knížek	246
Zvláštní vlastnosti obrázkových knížek pro malé děti	246
Prokázaná prospěšnost prohlížení obrázkových knížek	247
Základní vlastnosti podpory při prohlížení knížek	248
Změna vzorců v průběhu času	248
Obecná hodnota společného prohlížení knížek	258
Shrnutí kapitoly 4	261
Doporučená literatura	262
Rejstřík	283